

שיר השירים רבה

"ישקני מנשיקות פיהו" - היכן נאמרה?

על דעתיה דרבי חנינא בר פפא דאמר בים נאמרה
 ישרי עלינו רוח הקדש ונאמר לפניו שירות הרבה
 ועל דעתיה דרבן גמליאל דאמר מלאכי
 השרת אמרוהו
 יתן לנו מנשיקות שנשק לבניו
 על דעתיה דרבי מאיר דאמר באהל מועד נאמרה
 יוריד לנו האש ויקבל קרבנותיו
 על דעתיה דרבי יוחנן דאמר בסיני נאמרה
 יוציא לנו נשיקות מתוך פיהו
 הה"ד ישקני מנשיקות פיהו .
 . . .
 רבי יהושע אומר
 ב' דברות שמעו ישראל מפי הקב"ה:
 אנכי ולא יהיה לך
 הה"ד ישקני מנשיקות פיהו - ולא כל הנשיקות;
 . . .

ר' חנינא בר פפא אמר:
 בים נאמרה
 המד"א לסוסי ברכבי פרעה
 ר' יודא ברבי סימון אמר:
 בסיני נאמרה . . .
 תני משום ר' נתן:
 הקב"ה בכבוד גדולתו אמרה
 שנא' שיר השירים אשר לשלמה
 למלך שהשלום שלו
 רבן גמליאל אומר:
 מלאכי השרת אמרוהו
 שיר השירים
 שיר שאמרוהו שרים של מעלה
 ר' יוחנן אמר
 בסיני נאמרה:
 שנאמר ישקני מנשיקות פיהו
 רבי מאיר אומר:
 באהל מועד נאמרה,
 . . .
 רבנן אמרין:
 בבית עולמים
 . . .

Shir haShirim Rabbah

יהו – Where was this said?
 R. Chinena bar Pappa said: At the sea,

as Scriptures says: "To the horses in Pharaoh's chariots"

R. Yuda the son of R. Simon said: At Sinai . . .

A beraita in the name of R. Natan: The Holy Blessed One in His honored greatness said it,
 as Scripture says: "asher liShlomoh" – to the King to Whom peace belongs

Rabban Gamliel says: The ministering angels said it
 Shir haShirim – the song said by the *sarim* above

R. Yochanan said: At Sinai,
 as Scripture says: "Let Him kiss me with the kisses of His mouth"

R. Meir says: In the Tent of Appointment . . .

The Sages say: In the House of Eternity . . .

Acc. to the opinion of R. Chinena bar Pappa, that it was said at the sea –
 "May He spread over us the Holy Spirit and we will say before Him many songs;

Acc. to the opinion of Rabban Gamliel, that the ministering angels said it -
 "May He give us of the kisses with which He kissed His children";

Acc. to the opinion of R. Meir, that it was said in the Tent of Appointment –
 "May He cause His fire to descend to us and accept His sacrifices";

Acc. to the opinion of R. Yochanan that it was said at Sinai:
 "May He bring kisses out to us from within His mouth"

Rabbi Yehoshua said:

Two Statements were heard by Israel from the mouth of the Holy Blessed One: Anokhi and Lo
 Yihyeh lekha . . .

<http://realiajudaica.blogspot.com/2011/04/on-reading-and-translating-shir-ha.html>

Now, the Stone translation misleadingly purports to be "allegorical, based on Rashi's commentary." But the translator should have written, more accurately, "based on the allegorical portion of Rashi's commentary." The ArtScroll translation is not faithful to Rashi's program. The critical thrust of Rashi's method has been ignored throughout the translation and omitted from the presentation of Rashi's introduction. I further believe that had Rashi himself translated SHS into Old French, he would have based it on the literal thread of his commentary.

This is not to say that for Rashi, the *peshat* and *derash* layers are equivalent or interchangeable. The *peshat*, no doubt, is the means to the deeper level of *derash*. Yet Rashi insists on precise mastery of the literal text to appreciate the book's ultimate meaning. *Peshat* is the foundation and the framework upon which *derash* is built.

Like Rashi, the editor of the Stone Chumash justifies his methodology:

. . . The Song is an allegory. It is a duet of love between God and Israel. Its verses are so saturated with meaning that nearly every one of the major commentators finds new themes in its beautiful but cryptic words. All agree, however, that the true and simple meaning of Shir HaShirim is the allegorical meaning. The literal meaning of the words is so far from their meaning that it is false ... Has it been misinterpreted by fools and twisted by scoundrels? Most assuredly Yes! . . .

-- R. Nosson Scherman, *The Chumash*, ArtScroll Series, Stone Edition, (Mesorah, Brooklyn, 1998), pp. 1263-1267. The last sentence appears verbatim in the "Overview" of the original ArtScroll edition; see R. Nosson Scherman, *Shir haShirim*, (Mesorah, New York, 1977), p. lxvi. This edition also includes the truncated version of Rashi's introduction, on p. 67.

But this statement is, at best, inaccurate. "All" do not agree, certainly Rashi would not, "that the true and simple meaning of Shir HaShirim is the allegorical meaning." The "literal meaning" is not "false"; it is part of a "true" reading of SHS (I am using ArtScroll's terminology -- "true" and "false" are, of course, inappropriate categories in this context).

There is no doubt that the literal layer of meaning in SHS was critically important to Rashi, as it should be to us. And if those who have "misinterpreted and twisted" SHS (presumably, those who have interpreted it literally) are "fools and scoundrels" then, *has ve-shalom*, the second-century tanna Rabbi Yonatan is one as well. R. Yonatan appears to have read SHS literally, calling it *divre zemer* (poetry or song) and attributing it to a young Solomon, as stated in Shir Ha-Shirim Rabba (1:10):

ר' יונתן אמר: שה"ש כתב תחלה, ואח"כ משלי, ואח"כ קהלת.
ומייתי לה ר' יונתן מדרך ארץ:

כשאדם נער - אומר דברי זמר; הגדיל - אומר דברי משלות; הזקין אומר - דברי הבליים.

An approach much more faithful to the spirit of Rashi's method, in a contemporary format, can be found in the [introduction and commentary of Amos Hakham](#), part of Mossad Harav Kook's Da'at Mikra series. The rest is commentary (and translation). Go and learn.

Posted by [David S. Zinberg](#) at 8:10 PM

<http://www.lines.cchs.csic.es/inteleg/sites/lines.cchs.csic.es/inteleg/files/Japhet-Rashi's%20Commentary.pdf>

Sara Japhet, "Rashi's Commentary on the Song of Songs: The Revolution of the Peshat and its Aftermath"

The allegorical reading of the Song of Songs dominated the Jewish scene for over a thousand years, and was in full force even among the Karaites – until Rashi. As far as the Song of Songs is concerned, it is not enough to describe Rashi's approach as "the introduction of a new methodology" or the "founding of a new school of exegesis". Rather, Rashi's approach to and interpretation of the Song of Songs are no less than a revolution . . .

<http://openmindedtorah.com/uncategorized/eros-and-translation/> Dr. William Kolbrener

The second verse of the first chapter of the *Song* allows a comparison. King James offers: 'Let him kiss me with the kisses of his mouth: for thy love is better than wine,' rendered by Artsroll as 'Communicate your innermost wisdom to me again in loving closeness.' Not only clunky and abstract, Artsroll also erases the passionate physicality, the *eros*, from the work. The King James translators – here, the Cambridge Company of translators led by Francis Dillingham – show why the 1611 translation of the Bible is the most Hebraic of works in the most Hebraic of periods of English Literature. They do not shy away from presenting the physical, even the fleshly meaning of the original Hebrew, for they *also* understood that the tangible world serves to express the divine. Adam Nicolson, in a book on the King James Bible, writes that the superficial and surface style of the American World Bible recalls the atmosphere of a '1930's bathing party.' Artsroll evinces not a bathing party, but a philosophy seminar where mention of the body might seem uncouth, vulgar.

ובקשתם משם, הערה 1

התאר קודש קדשים, אשר בו משתמשת המשנה במסכת ידים ג:ה, ביחס לשיר השירים ... מכון כלפי הסמליות האלוהית המתוארת בה. ברם, תואר זה מבטא עקרון הלכתי: מגילה זו לא ניתנה להתפרש כפשוטה. בכל התורה כולה מותר לנו לפרש את הפסוקים בין כמדרשם בין כפשוטם. פשוטו של מקרא מהווה חפצא של תורה. בשיר השירים נתמעט הפשט המילולי מחלות שם תורה ואת מקומו ירש מדרש הכתובים. המיתודה הסימלית יחידה היא. כל המבאר מגילה זו על פי פשוטם של הכתובים ביחס לאהבה חושנית, מחלל קדושתה וכופר בתורה שבעל פה.

Rabbi Yosef Dov Soloveitchik

The description "קודש קדשים", which Mishnah Yadayim 3:5 uses with regard to Shir HaShirim . . . refers to the Divine symbolism described in it. However, this description also expresses a Halakic principle: This megillah may not be interpreted *kipshutah*. Throughout the entire Torah we are permitted to interpret the verses whether *kemidrasham* whether *kipshutam*. *Peshuto shel Mikra* constitutes an object of Torah. With regard to Shir haShirim the literal meaning was excluded from the category "Torah" and its place was inherited by the *midrash shel haketuvim*. The symbolic method is the only method. Anyone who explains this megillah on the basis of *peshutam shel haketuvim* with regard to sensual love, desecrates its holiness and denies the Oral Torah.

Rabbi Elliot Stern, based on Rabbi Aryeh Klapper

The Song of all Songs

If we assume that Shir HaShirim is in fact intended to be an allegory, this would mean that the allegorical meaning is the p'shat of the sefer.

However, to write allegorically means writing with two levels of meaning in mind, that of the literal understanding, and the desired non-literal message. The allegory is created by the relationship between the literal meaning and the allegorical meaning. Without first understanding the *mashal*, any interpretation of the *nimshal* is not true to the text.

So, for example, if the allegory of Shir Hashirim is about the relationship between God and Israel, then the characters, Shepherdess and her beloved, actually refer (l'fi pshuto) to Israel and God. However, the text on the literal level must still be meaningful and coherent in order for the second level meaning, rightly called the true meaning, to be abstracted from it (isn't that what allegory is after all).

If it were the case that the text has no literal meaning, then we would not be dealing with an allegorical text, but rather with a coded text. The Shepherdess would not simply refer to Israel, but, in contradistinction to other times it is used, the word itself would actually mean Israel. If this were to be the case, any object could have been used, and the story itself need not have been coherent, and there would be absolutely no reason to translate it literally (as in the normal usage of the words), as doing so would simply be getting it wrong.

However, I think that we have traditionally held that Shir Hashirim is an allegory, and therefore, needs to be understood in relationship to the literal meaning.

רש"י: הקדמה לשיר השירים –

”אחת דבר א-להים - שתים זו שמעתי” –

מקרא אחד יוצא לכמה טעמים וסוף דבר אין לך מקרא יוצא מידי פשוטו ומשמע ואף על פי שדברו הנביאים דבריהם בדוגמא, צריך ליישב הדוגמא על אופניה ועל סדרה כמו שהמקראות סדורים זה אחר זה וראיתי לספר הזה כמה מדרשי אגדה יש סודרים כל הספר הזה במדרש אחד ויש מפוזרים בכמה מדרשי אגדה מקראות לבדם ואינם מתיישבים על לשון המקרא וסדר המקראות ואמרתי בלבי לתפוש משמעות המקרא ליישב ביאורם על סדרם והמדרשות מרבתינו אקבעם מדרש ומדרש איש איש במקומו

“G-d spoke one – These two I heard” –

One unit of Scripture goes off into multiple meanings, but in the end: Scripture never leaves its plain sense”

Indicating: Even though the prophets spoke in metaphor. one must make the metaphor accord with its aspects and arrangement

just as the units of Scripture are arranged one after the other.

I have seen several Midrashei Aggada on this book

Some arrange the entire book in one midrash

Other scatter in a number of midrashei aggada solitary verses, and they do not accord with the language of Scripture and the arrangement of the units

So I said in my heart to grasp the indications of Scripture and interpret them in accord with their arrangement

and the midrashim from our Teachers I will fix in place, each individual midrash in its place

ואומר אני

שראה שלמה ברוח הקדש שעתידין ישראל לגלות גולה אחר גולה חורבן אחר חורבן ולהתאונן בגלות זה על כבודם הראשון ולזכור חבה ראשונה אשר היו סגולה לו מכל העמים לאמר: אלכה ואשובה אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה ויזכרו את חסדיו ואת מעלם אשר מעלו ואת הטובות אשר אמר לתת להם באחרית הימים ויסד ספר הזה ברוח הקדש בלשון אשה צרורה אלמנות חיות משתוקקת על בעלה מתרפקת על דודה מזכרת אהבת נעורים אליו ומודה על פשעה אף דודה צר לו בצרתה ומזכיר חסדי נעוריה ונוי יופיה וכשרון פעליה בהם נקשר עמה באהבה עזה להודיעם כי לא מלבו ענה ולא שילוחיה שילוחין כי עוד היא אשתו והוא אישה והוא עתיד לשוב אליה:

And I say:

Solomon saw via the holy spirit that Israel would in the future be exiled, exile after exile and destruction after destruction,

and that they would lament in this exile their original dignity and remember their initial affection, that they were His treasure from among all the nations,

saying: I will go and return to my first man, as it was better for me then than now,

and they would remember his acts of lovingkindness, and the offenses they offended, and the goods which He had said He would give them in the end of days,

so he founded this book via the holy spirit in the language of a woman bound in living widowhood yearning for her husband leaning toward her intimate reminding him of youthful love and conceding her guilt

Her intimate too suffers in her suffering and recalls her youthful acts of lovingkindness and her beauty and her proper deeds through which He was bound to her in a powerful love

to tell them that this is not His plan, and her being sent away is not divorce

for she is still his wife and he her husband

and he will in the future return to her.

שיר השירים אשר לשלמה
 שנו רבותינו:
 כל שלמה (דק"ל למה לא מייחסו אחר אביו כמו במשלי וקהלת) האמורים בשיר השירים קדש =
 מלך שהשלוש שלו
 שיר שהוא על כל השירים אשר נאמר להקב"ה מאת עדתו ועמו כנסת ישראל.
 אמר רבי עקיבא:
 לא היה העולם כדאי כיום שניתן בו שיר השירים לישראל,
 שכל הכתובים קדש, ושיר השירים קודש קדשים . . .

ישקני מנשיקות פיהו –
 זה השיר אומרת בפיה בגלותה ובאלמנותה:
 מי יתן וישקני המלך שלמ' מנשיקות פיהו כמו מאז?
 לפי שיש מקומות שנושקין על גב היד ועל הכתף,
 אך אני מתאוה ושוקקת להיותו נוהג עמי כמנהג הראשון,
 כחתן אל כלה, פה אל פה.

כי טובים לי - דודך מ - כל משתה - יין - ומכל עונג ושמחה
 ולשון עברי הוא להיות כל סעודת עונג ושמחה נקראת על שם היין,
 כענין שנאמר **(אסתר ז)** אל בית משתה היין . . .
 זהו ביאור משמעו
 ונאמר דוגמא שלו על שם שנתן להם תורתו ודבר עמהם פנים אל פנים
 ואותם דודים עודם ערבים עליהם מכל שעשוע
 ומובטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמיה ומסתר צפונותיה
 ומחלים פניו לקיים דברו
 וזהו **ישקני מנשיקות פיהו**.

http://www.chabad.org/library/bible_cdo/aid/16445/jewish/Chapter-1.htm#showrashi=true

Our Rabbis taught (Shevu. 35b):

Every Solomon (for they were at a loss to explain why Scripture did not mention his father, as it did in Proverbs and Ecclesiastes) mentioned in the Song of Songs is sacred (refers to God), the King to Whom peace (שלווה) belongs. It is a song that is above all songs, which was recited to the Holy One, blessed be He, by His congregation and His people, the congregation of Israel.

Rabbi Akiva said: The world was never as worthy as on the day that the Song of Songs was given to Israel, for all the Writings are holy, whereas the Song of Songs is the holiest of the holy.

Let him kiss me with the kisses of his mouth:

She recites this song with her mouth, in her exile and in her widowhood:

"If only King Solomon would kiss me with the kisses of his mouth as of old,"
 because in some places they kiss on the back of the hand or on the shoulder,
 but I desire and wish that he behave toward me as he behaved toward me originally,
 like a bridegroom with a bride, mouth to mouth

for... is better: your love [is better] to me more than any wine banquet and more than any pleasure and joy.

In the Hebrew language, every banquet of pleasure and joy is called after the wine,

as it is stated ([Esther 7:8](#)): "to the house of the wine feast" . . .

This is the explanation of its apparent meaning.

This figure of speech was used because He gave them His Torah and spoke to them face to face,

and that love is still more pleasant to them than any pleasure,

and they are assured by Him that He will appear to them to explain to them the secret of its reasons and its hidden mysteries,

and they entreat Him to fulfill His word,

and this is the meaning of "Let him kiss me with the kisses of his mouth."

לריח שמניך טובים –
שם טוב נקרא על שם שמן טוב:
לריח שמניך טובים –

שהריחו בהם אפסי ארץ אשר שמעו שמעך הטוב בעשותך נוראים במצרים:

Because of the fragrance of your goodly oils: A good name is referred to by the expression, “good oil.”

Because of the fragrance of your goodly oils: that those dwelling at the ends of the earth smelled, [i.e.,] those who heard of Your good fame when You performed awesome deeds in Egypt.

...
על כן עלמות אהבך –
בא יתרו לקול השמועה ונתגייר;
אף רחב הזונה אמרה **(יהושע ב)** כי שמענו את אשר הוביש וגו' וע"י כן **(שם)** כי ה' א-להיכם הוא א-להים בשמים וגו'.

עלמות –
בתולות
לפי שהדבור דימהו לבחור שאהובתו מחבבתו.
ולפי הדוגמא
העלמות הן האומות. . . .

Therefore, the maidens loved you: Jethro came at the sound of the news and converted; also Rahab the harlot said, ([Josh. 2:10f.](#)): “For we have heard how the Lord dried up, etc.,” and thereby, “the Lord your God, He is God in heaven, etc.”

maidens: virgins, since the text compares Him to a youth whose beloved holds him dear, and according to the allegory, the maidens are the nations.

משכני אחרך נרוצה –
אני שמעתי:

משלוחיך רמז שאמרת למשכני, ואני אמרתי אחרך נרוצה להיות לך לאשה:

Draw me, we will run after you: I heard from your messengers a hint that you said to draw me, and I said, “We will run after you to be your wife.”

הביאני המלך חדריו –

וגם היום הזה עודנה לי גילה ושמחה אשר נדבקתי בך:

the king brought me to his chambers: And even this very day, I still have joy and happiness that I cleaved to you.

נזכירה דודיך –

גם היום באלמנות חיות תמיד אזכיר דודיך הראשונים מכל משתה עונג ושמחה:

We will recall your love: Even today, in living widowhood, I recall your early love more than any banquet of pleasure and joy.

מישרים אהבך - אהבה עזה אהבת מישור בלי עקיבה

ל' פסוק **(ישעיה מ)** והיה העקוב למישור והרכסים לבקעה ורכסים
אשר אהבך אני ואבותי באותן הימים
זהו פשוטו לפי עניינו
ולפי דוגמתו

הם מזכירים לפניו חסד נעורים אהבת כלולות לכתם אחריו במדבר ארץ ציה וצלמות
וגם צדה לא עשו להם והאמינו בו ובשלוחו ולא אמרו היאך נצא למדבר לא מקום זרעו מזונות והלכו אחריו
והוא הביאם לתוך חדרי היקף ענינו
בזו עודם היום גלים ושמחים בו אף לפי עניינם וצרתם
ומשתעשעים בתורה ושם מזכירים דודיו מין ומישור אהבתם אותו:

they have loved you sincerely: a strong love, a straightforward love, without crookedness (Heb. עקיבה) or deceit (Heb. רכסים), [after Isaiah 40: 4: and the crooked terrain (הַעֲקָב) shall become a plain and the rugged mountains (וְהַרְכָּסִים) a valley],

that my ancestors and I loved you in those days.

This is its simple meaning according to its context,

and according to its allegorical meaning,

they mention before Him the loving kindness of [their] youth, the love of [their] nuptials, their following Him in the desert, a land of aridness and darkness,

and they did not even prepare supplies for themselves, but they believed in Him and in His messenger, and they did not say, “How will we go out into the desert, which is not a land of seed or food,” but they followed Him, and He brought them into the midst of the chambers of the encompassment of His clouds.

With this, they are still joyful today and happy in Him despite their afflictions and distress,

and they delight in the Torah, and there they recall His love more than wine and the sincerity of their love for Him.

אבן עזרא

הפעם הראשונה
 "ישקני מנשיקות פיהו" - כל נשיקה שהיא בלא למ"ד היא בפה,
 כמו וישקהו
 ועם הלמ"ד ביד או בכתף או בלחי, על פי מנהג המדינות,
 כמו ושקה לי, וישק לו, וכן וישק יעקב לרחל:

...

הפעם השנית
 "ישקני" -

דברי הנערה כאילו תדבר עם נפשה, וכל תאותה שישק אותה פעמים רבות, כי לא תשבע מאחת, וכאילו הרגיש
 הרועה וחזרה מדברת לו . . .

הפעם השלישית -

"ישקני" - החל מאברהם, שהוא העיקר, ונשיקות הפה - הם התורה והמצות,
 כאשר כתוב "עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת מצותי חקותי ותורת",
 ואל תתמה בעבור שאמר "ישקני" לדבר עבר, כי כן דרך המקרא: "אז ישיר משה", "יעשו עגל בחורב",
 והפך הדבר "א-להים באו גוים",
 ורבים כמוהם .

"כי טובים דודיך מיין" - הביך כמו שהעיד הכתוב על אהבתו "זרע אברהם אוהבי",
 כי הפרש יש בין אוהבי לאהובי.

מלבי"ם

"שיר השירים" -

שיר זה נחלק לחמשה שירים

ספר בשירתו כי המלך שלמה, ר"ל היצר וכח המתעורר של גוף שלמה
 אהב רעיה אחת בת שמים, היא נשמתו הרוחנית האלקית אשר נסגרה בגויתו, מקום מלכות היצר וממשלתו,
 וישם בנות ירושלים - הם כחות החומריות למיניהם - שומרים סביבה
 להשקיע אותה בחומר ולמשכה אל רצונו להיות לו לפלגש.

Aryeh Klapper, 2007

In this edition, to our knowledge the first literal translation of Shir HaShirim that makes the religious allegory explicit, changes in speaker are visually represented in the English text. The male speaks in bold, the female in plaintext, and the chorus in italics. Many terms for animals in the text are double entendre for the allegory, for example צבאִקוֹת, or within the allegory, for example תוֹרִים – the translation of the former is always the animal, and of the latter is eclectic.

Bound and illustrated copies of this translation may be ordered from
 ModernTorahLeadership@gmail.com for 25\$